AMET AQAY AQQINDA LÂTİFELER

ALLA, ALLA, APAQAY…

Özenbaşlı Amet aqay qadını öpke ete:

– Asıl sen nasıl adamsıñ, bilmeyim, Amet. Qomşumız Ali er kün işten qaytqanda qadınından al-eval soray, bir şeyler ayta, küldüre, saba işke ketkende sağlıqlaşıp, onı öpip kete. Böyle yapmaq seniñ aqlıña kelmey!

– Aqlıma kele, amma…

– Ya ne içün sen de öyle yapmaysıñ?

– Seniñ canıñ ağırmazmı?

– Vay, sen öyle yapacaqsıñ da menim canım ağıracaqmı?

– Aysa, yarından başlap men de o apayğa öyle yapayım, – dey Amet aqay.

ALLAĞA YALAN AYTIP OTURA

Amet aqaynıñ apayı küzgüde öz aksini körip:

– Allam, meni bu qadar dülber etip dünyağa ketirgeniñ içün saña biñ bir kere teşekkür etem ! – dep otura eken.

Bu lafnı eşitken Amet aqay birazdan tışarığa çıqa. Qomşu qadın: “Amet aqay, apayıñız ne yapa?” – dep soray.

– Küzgüge baqıp Allağa yalan laflarnı aytıp otura, – dey Amet aqay.

AMET AQAY ORAZANI ÇANALATA

Özenbaşlınıñ biri, macarını yekip çölge ketecek ola. Apayı oña dey:

– Ey, adam, sen ketesiñ amma, orazanıñ ne vaqıt, qaysı künü başlaycağını çölde qaydan bileceksiñ?

– Doğru aytasıñ, apay, men barıp orazanıñ ne vaqıt kelecegini, Amet aqaydan sorap bileyim, – dey.

Amet aqay şu künü Boyka degen dağda, çalaşta özüne macar yasay eken. Adam onıñ yanına barıp, oraza ne vaqıt başlaycağını soray.

Amet aqay ciddiy bir mesele çezecek adam kibi, biraz tüşüngen soñ, qısqadan şöyle añlata:

– Yarın bizim bugünimiz sayılsın, lâkin bugün daa “yarın” degil, añlaysıñmı? Yoq, bir şey añlamaysıñ? Men saña arapça bir kâğıt yazıp bereyim. Ne de yazsam, bugün oquma, yarın oqu. Çölde olğan vaqtıñda bugünki künüñni keçir de, yarınki künni qıdır. Tünevinki kün keçken soñ, yıldızlarğa baqıp, menim bergen kâğıtımnı oqu. Mına bundan soñ, orazanıñ ne vaqıt başlaycağını bilirsiñ.

Adam şu künü kâğıtqa baqmay. Ekinci künü kene “bugün” ola ve o kâğıtnı oqumaqnı yarınğa qaldıra. Böyleliknen, ğarip Özenbaşlı bütün ay devamında öz macarınen keñ-qulan çöllerde yürip, orazanıñ ne vaqıt başlaycağını, bugün degil, yarın qıdıra. Qıdıra, amma aslı tapıp olamay. O Özenbaşqa kelgende, oraza endi bitken eken.

– Bugün arefe künü, – dey oña apayı, yarın oraza bite. Endi qurban bayramına bir qoy qurban çalmağa azırlanmaq kerek.

Bir ay orazanı çölde qıdırıp yürgen adam, aradan biraz vaqıt keçken soñ, Amet aqaynı köre:

Vallai, saña canım ağırdı, Amet aqay, bu qadarğace aldatmaq olurmı adamnı, – dep elem ete.

Amet aqay külip, cevap bere:
– Ne içün canıñ ağırdı, yoqsa bir ay aç yürdiñmi?

AYTMAĞAN OLSAÑ…

Bir adam Amet aqayğa şaqa etip:
– Biz er vaqıt seni bir-birimizge yamanlayıq, – dey.
– Şu lafnı aymağan olsañ seniñ ahmaq ekenini bilmez edim, – dey Amet aqay.

AZIR CEVAP AMET AQAY

Bayğa çoban olğan Amet aqay qoylarını yaylağa aydap çıqa. Bir qaç künden soñ bay kele. Baqsa, qoylar körünmey.
– Amet aqay, qoylar qayda ya ? – dep soray.
– Qayda olsun, qırqını berdim qasapqa, qırqını qoşma esapqa, qırqı yardan atladı, qırqı da onıñ artından ketti. Bir eçki qalğan edi, oña da balam çan taqtı. Ne saña berir, ne de maña.

BUVNIÑ AQQI

Bir kün Amet aqay pek aç ola, lâkin evinde qatıp qalğan bir tilim ötmeginden başqa bir şeyi yoq eken. Ne yapmalı? Özenbaş qavehanesine kire. Baqsa qaveci qave pişire. Amet aqay barıp, ötmegini qaveniñ buvuna biraz tuta, o az da olsa yımşağan soñ, aşap bitire ve qaytacaq ola. Şu vaqıt onı qaveci toqtata.
– Ya parasını bermeysiñmi?
– Ne içün para bereyim?
– Qavemniñ buvundan faydalanğanıñ içün.
– Buv da satılamı yoqsa?
– Dünyada er şey satıla.
Bu zaman Amet aqay cebinden beş altı kapigi olğan torbaçığını çıqarıp, onı qaveciniñ qulağı altında jañğırdata ve:
– Bunıñ sesi seniñ qave buvına aqtır, dey.

EKİ YAVLUQ TOPRAQ

Han Amet aqayğa pek açuvlana ve:
– Bugünden soñ menim toprağıma ayaq basma! dep, onı aydap yibere. Ya Amet aqay ne yapqan?
Aqyarğa barıp, eki yavluq beyaz kireçli topraq qazıp ala. Topraq tolu bu yavluqlarnı çarıqlarınıñ astından keçirip, sarıp, bağlay ve saray ögünde, hannıñ selbileri arasında yüre.
Han, saraynıñ sofasından Amet aqaynı köre ve oña bağıra:
– Ey, pezevenk, men saña bu yerde yürme degen edim de! Qayda cellât? Bu itaatsıznıñ, oğursız başını kesip atsın!
Amet aqay hanğa şöyle cevap bere:
– Han azretleri, menim ayaqlarım sizniñ toprağıñızğa basıp yürmekni, aqılma bile ketirmeyler. Olarğa bunıñ keregi de yoq.

– O ne degeniñ? – dep bağıraqlay ökelengen han, – Sen utanmayıp, menim öz közümnen körip turğan şeyni, red etecek olasıñmı? Ya da meni soqurlanğan, belleysiñmi?

– Soqurlanmağan olsañız, yahşı baqıñız menim çarıqlarımnıñ tübündeki, Aqyardan alınğan topraqtır.

Han, Amet aqaynıñ çarıqları, beyaz kireçli topraq tolu yavluqlarnen bağlanğanını körgen soñ, öyle oşlanıp külgen ki, az qalğan sıqılmağa.

MUBAREK TAMÇI

Yañı cübbesini kiygen imam evge qaytqanda yağmurda qala. Cübbesini haraplamamaq içün evine çapa. Onı Amet aqay köre:

– Ey, imam aqay, – dep qıçıra o, – qayda çapasıñ?!

– Üstümde yañı cübbem bar, oğlum, sılanır dep qorqam, – dey imam.

– Ah, efendi, sevimli Allanıñ kökünden tüşken mubarek suvdan qaçmaq saña lâyıqmı?

Ekinci künü, tarlada çalışqanda, Amet aqay da yağmur seline rastkele ve qaça. Onı körgen imam:

– Ey, Amet aqay, tünevin maña aqıl ögretken ediñ, ya özüñ ne çapasıñ, – dep küle.

Amet aqay şu saat cevap bere:

– Tünevin sen sılanmayım dep yağmurdan qaçıp büyük güna qazandıñ. Men sılanmaqtan qorqmayım. Lâkin kökten tüşken mubarek tamçılarnı ayağımnen taptamayım, dep çapam.

MUSAFİRLİKTEN QAYTQANDA

Amet aqay qorantasınen qomşu köyden musafirlikten qaytqanda yolda bir arabanı toqtata da onıñ saibini soray:

– Özenbaşqace ekimizden qaç kümüş alırsıñ?

– Sizden ve qadıñızdan bir buçuq kümüş alırım. Balalar ise bedava oturıp keter.

Amet aqay sevine-sevine balalarını arabağa otura. Apaynıñ “Amet, bizim o qadar aqçamız yoq, sen ne yapasıñ?” degenine baqmadan:

– Aydı, balalar, sizler kete beresiñiz. Biz cayav kelirmiz, – dey.

MÜCİZE

Bir kün Amet aqay hanğa qavurılğan qaz satın ala, lâkin yolda kelgende oña suqlanıp, bir ayağını qoparıp aşay. Kene yahşı, hannıñ çastına, bazar saraydan çoq uzaq degil eken, qaznıñ tek bir ayağı ketken.

Amet aqay onı ketirip şorbacısına bergende, han qaznıñ bir ayağı olmağanını körip:

– Qazğa ne oldı ya? Ekinci ayağı qayda? – dep soray.

– Han efendi, – dey Amet aqay, özüni iç bir qabaatsız sayıp, – bugünden başlap, Bağçasaraynıñ bütün qazları bir ayaqlı olğan. İnanmasañız, özüñizniñ közyaş çeşmeñiz yanına barıp baqıñız.

Qış olğanından, hannıñ üşügen qazları birer ayaqlarını qarınlarına basıp, birer ayaq üstüne tura ekenler.

– Davul ketirip, onı çoqmarlap başlañız, – dey han.

Davul sesinden qorqqan qazlar, o bir ayaqlarını da tüşürip, tabana quvet qaçalar.

– Soñ nasıl, – dey han, – tutuldıñmı? Doğrusını ayt, qaznıñ ekinci ayağı qayda?

– Padişa azretleri, dey Amet aqay, qorqu mücize doğura. Siz olarnı qorqutıp, olarda ekinci ayaq peyda ettiñiz. Eger bu çoqmarnen sizniñ başıñızğa ursalar, qorqqanıñızdan, bu yerden eki ayaqlap degil de, dört ayaqlap qaçar ediñiz.

Han Amet aqaynıñ azırcevaplığına şaşıp, küle ve oña bu şaqası içün bir kise tütün bere.

NESİR YOQSA ŞİİRİYET?

Yaş edebiyat aveskârı, Amet aqaydan soray:

– Aytıñız ya, icadımnı nesirgemi (prozağamı) bağışlayım, yoqsa şiiriyetkemi (poeziyağamı)?

– Nesirge.

– Öylemi, demek, ikâyelerimni oqudıñız ve begendiñiz?

– Yoq, amma şiirleriñizni oqudım, – dep cevaplana Amet aqay.

OCAQ ŞAQASI

Bir kün Bağçasaray hanı, qurnazlıqta Amet aqaynı yeñecek ola ve oña muracaat etip şöyle dey:

– Men saña bir vazife beririm, eda etseñ mukâfat alırsıñ, becerip olamasañ, başıñnı kestiririm, añlaştıqmı?

– Aytması sizden, yapması menden, añlaştıq.

Şundan soñ han ayta:

– Menim sarayımdan çıq ve qaytıp menim yanıma kel, lâkin yol boyu kimsege toqunma, iç bir şeyge eliñni tiydirme. Eger birevge toqunsañ, nenen tiygen olsañ, seni o şeyden marum eterim.

Amet aqay saraydan çıqqanınen, han yolğa yüz qaravul qoya. Bütün yollarnı keseler, adam degil, atta pire bile keçip olamaycaq.

Ya şaqacı nasıl etip hannıñ yanına, sarayğa kirgen? Mına nasıl! Yavaştan merdivenni tayandırıp, damğa çıqa, bacdan evge tüşe ve hannıñ ögünde peyda ola:

– Kördiñizmi, han, qartlıq sizniñ saçlarıñıznı çalartqan, aqılıñıznı toqallaştırğan. Maña, Özenbaşlı aqıllığa, böyle vazifeni çezmek qıyındır, belleysiñizmi yoqsa? – dey.

OŞATAM, AMMA AYTMAM

Qurban bayramı arfesinde, Amet aqay bir qoy satın ala ve arañğa qapay. Çayırda oynaqlap yürmege alışqan bu qoy, başqalarından ayırılıp mında kelgen soñ, bütün gece qıçırıp, şorbacısına yuqu bermey eken. Amet aqay ahır-soñu dayanıp olamay. Açuvlanıp arañğa kire de:

– Ne içün bağırıp, ortalıqnı yıqasıñ, domuz! – dey.

Amet aqaynıñ böyle degenini eşitken qadını:

– Ev, musulman, sen degeniñden haberiñ barmı? Qoyğa domuz dediñ, endi o qurbanlıqqa keçmez. Bunı Muhammed azretleri yasaq etken.

Amet aqay ertesi künü qoynı acele sata ve onıñ yerine başqasını ketirip arañğa qapay. Özü ise, yuqlamağa yata. Lâkin, bu qoy da özüniñ qurban çalınacağını duyğanı kibi qıçırmağa başlay. Amet aqayğa raatlıq bermey.

Amet aqay açuvlanğanından aşıqıp tüp urbasınen çapıp çıqa da, arannıñ qapısından baqıp, yavaştan:

– Ah, seni de anavğa oşatam, amma adını aytmam, – dey.

ÖLGEN EŞEK

Amet aqaynıñ eşegi ölgende, o bir qaç kün pek yanıqlap yüre. Soy-sopları oña:

– Seniñ birinci qadınıñ keçingende, bu qadar efkârlanmağan ediñ. Ölgen eşekke o qadar yanıp-küymek olurmı? – deyler.

– Nasıl ağlamayım? Menim qadınım keçingen soñ, epiñiz "saña daa yahşısını tapıp berirmiz", dep, meni teselli etken ediñiz. Şimdi ise eşegim öldi, amma biriñiz, "saña daa yahşı bir eşek taparmız", dep aytmadıñız, – degen Amet aqay.

ÖZENBAŞTA AQILLI ÇOQMI?

Bir özenbaşlı, Amet aqayğa:

– Amet aqay, bizim Özenbaşta aqıllı çoqmı, sayıp çıq baqayım, – dey.

– Aqıllı adam Özenbaşta aqiqaten de çoq, olarnı sayıp çıqmaq zor, lâkin ahmaqnı say deseñ şu daqqası aytırım, – dey Amet aqay.

QAÇAQ

Amet aqay Özenbaştaki un satıcığa borclu eken. Un satıcı parasını almaq içün, Amet aqaynıñ peşinden yürip başlay. Amet aqay ise, ondan gizlenip yüre. Künlerniñ birinde, o Amet aqaynı köre ve onıñ artından çapa. Amet aqay qaça, kelip evine kire ve qapını içeriden mandallay. Şu daqqada onıñ apayı çıqıp, un satıcığa dey:

– Amet aqay evde yoq, o dağğa ketti.

– Keçken sefer de, dağğa ketken edi. Bu sefer de, kene dağğa kettimi? Bütün vaqıt dağda yüre, anda ne bar eken oña?

– Qora yapmaq içün ağaç kese. Azbarnı qoralaycaq. Borcğa para bergenler evimizniñ yanına toplanıp, omuzlarınen qorağa qaşınsalar, olarnıñ yünleriniñ bayağısı qorağa ilinip qalır. O yünlerden men çorap örerim. Amet aqay ise, olarnı satıp borclarını öder.

Un satıcı oña bir şey aytmay, qaytıp kete. Lâkin künlerniñ birinde, un satıcı Amet aqaynı yolda rastketire:

– Utanmaysıñmı, borcuñnı bermeysiñ, özüñ de qaçıp yüresiñ?

– Saña ne qadar borcum bar?

– Yüz altın.

– Eger men eki künden soñ, saña doqsan doquz buçuğını bersem, saña ne qadar daa borcum qalacaq?

– Yarım kapik.

– Alla, Alla! Yarım kapikke, o qadar şamata qoparman kerekmi şu, – dey Amet aqay, utanmaysıñmı?

QARĞA VE AMET AQAY

Bir kün, Amet aqay Özenbaş özenine barıp urbasını yuva. Şu arada bir qarğa uçıp kelip, onıñ bir topaç sabununı alıp kete.

Amet aqay yerinden atılıp tura, amma... Qarğanı tapsañ al. O qarğanıñ sim-siya qanatlarına baqıp:

– Onıñ qanatları menim urbalarımdan da kirli, qara eken. Yuvunsın, arınsın, – dey.

QATIRMI, ADAMMI?

Amet aqay Yalta bazarından bir qatır satın ala. Birinci künü minip, canını ağırtmayım dep, boynundan bağlap, yayladan Özenbaşqa cayav kete. Kete amma, artına aylanıp baqmay. Bazarda yürgen eki hırsız ise onıñ peşinden tüşe. Olar Amet aqayğa duydurmayıp, qatırnıñ boynundaki yipni çezeler. Olardan biri yipni öz boynuna bağlap, yavaş yavaş Amet aqaynıñ artından kele bere. O biri ise qatırnı alıp kene bazarğa qayta. Bu aynecilikni duymağan Amet aqay, Özenbaşqa kele, evi yanında apayını körip:

– Ey, Ayşeşerfe, mına bu qatırnı begenesiñmi, dep soray.

Ayşeşerfe şaşmalay, etrafına baqına…

– Eger begenmeseñ ayt, yarın barıp satarım, başqasını alırım!

– Ya seniñ begenilecek qatırıñ qayda, dep soray apayı esini başına toplap.

Amet aqay aylanıp baqsa ne körsün, qatır yerine boynundan bağlı bir adam tura.

– Ya bu nasıl şey? Satın alğanda sen qatır ediñ, endi adamğa çevirildiñmi?

– Bağışlañız meni şorbacı, dey hırsız, men şeerde yaşağanda söz diñlemegenim içün anamnen babam meni qarğadılar, olarnıñ qarğışından qatırğa çevirildim, sen meni satın alıp yayladan öz evine kelgence men yapqanlarıma peşman oldım ve kene adamğa döndim.

Amet aqay qızılçıq tayağını alıp, adamğa çevirilgen qatırnı yahşı kötekley, soñ:

– Bar evine qayt, bir da közüme körünme, em yamanlıq yapma. Eger yamanlıq yapsañ, kene yaman quylu qatırğa çevirilirsiñ, dey de onı aydap yibere.

Hırsız kene yaylağa, dostunıñ yanına qayta.

Amet aqay ise evi aldında dolana, Allanı alğışlay.

– Ya sen böyle belâğa oğrap da Allanı da ne içün, alğışlaysıñ, dey qomşusı.

– Sen qatırnıñ adamğa çevirilgenini aytasıñ ğaliba. Ya barıp da onıñ üstünde özüm olğan olsam. O adamğa çevirilgende men qatırğa dönecek edim de...

QAYTIP KELSEM, QAYDA YAŞAYCAĞIM?

Qomşusı Amet aqayğa:

– Bu qadar ömür kördiñ, acılıqqa barıp, tevbe etip, ibadet etseñ olmaymı ? – degen.

– Ya acılıqqa barmağa param olmasa ne yapayım ? – dey Amet aqay.

– Evini satıp yoluna masraf etseñ olmaymı? – dey qomşusı.

– Ya qaytıp kelsem qayda yaşaycam? Qaytmayıp Kâbede qalsam, Alla “Ey, ahmaq, ne içün evini satıp menim evimde yaşaysıñ?” demeycekmi? – degen.

SOÑUNI SORAMA

Amet aqay iç bir türlü içkige alışıp olamağan. İçken soñ, er vaqıt başı ağıra eken. Şu köyde er daim sarğuş yürgen bir tilencinen aqıl tanışa:

– İçken soñ başım ağıra, ne yapmalı?

– Daa içmelisiñ, – dey tilenci.

– İçem, lâkin kene ağıra.

– Bir daa içmelisiñ.

– Öyle amma, soñu ne olacaq, – dep soray Amet aqay.

– Soñunı sorama, maña baq, maña! – dey tilenci.

SORASAM, PARAM YETMEZ

Qadınımnıñ doğğan kününe ne bağışlaycağımnı tüşünem, bir aqıl berse, – dedi Amet aqay bir arqadaşına.

– Özünden soramaysıñmı? – dedi arqadaşı.

– Sorasam, param yetmez dep qorqam, – dedi Amet aqay.

TATLI NOĞAY

Özenbaşlı Amet aqaynıñ evine Dereköylü qomşusınıñ oğlu kirip kele:

– Sizden bir şey soraycaq edim.

– Qulağım sende!

– Bilesiñiz özüm tatım, qadınım ise noğay...

– Soñ?

– Tünevin doğğan evlâdımız kim olacaq ya?

– Şuña da aqlıñ yetmedimi? Balañ tatlı noğay olur daa! – dey Amet aqay.

TEK İÇİNDE OLMA…

– Cenaze vaqtında tabutnıñ oñ tarafında tursañ doğru olamı, sol tarafındamı? – dep soray bir musafir Özenbaşlı Amet aqaydan.

– O siziñ işiñiz, qayda isterseñiz o erde turuñız, tek tabutnıñ içinde olmañız, – dey Amet aqay.

TİLKİNİÑ QUYRUĞI

Ramet çelebi yalancılar yarışından ümütini üzmey ve bir ikâye daa başlay.

– Bugün ormanda bir tilki kördim. Onıñ quyruğı eñ azdan altı arşın edi. Eger yalan olsa, quran öpeyim!

Amet aqay onıñ yalanını tüzete:

– Tilkiniñ altı arşın quyruğı olamı? Endi sen Alladan er bir arşınınıñ içün birer tayaq aşaycañ.

– Yahşı, – dey Ramet çelebi, – men kerçekten de biraz qabartıp ayttım, altı degil, dört arşın edi, quran öpeyim!

– Adamlar seniñ aytqanıñ kibi, uzun quyruqlı tilkini bir zaman körmegenler. Mına saña, eki arşın içün eki tayaq daa, – dep Amet aqay Ramet çelebiniñ ayaqlarına ura.

– Doğru aytasıñ, dört degil, eki arşın edi. İnanmasañ, quran öpeyim!

– Bu da yalan, mına saña eki tayaq daa!

– Eki arşın elbette, çoqça, lâkin eki süyem bir edi. İnanmasañ, quran öpeyim!

– Endi mıtlaq şaşırdıñ! – dep, Amet aqay bir daa ura.

– Oy seni, şeytan, ne içün meni urasıñ? Ne, tilkiniñ quyruğı olmaymı yoqsa?

– Tilkniñ eki süyemlik quyruğı olmay. Men seni onıñ quyruğını biraz uzat, dep uram.

– Qaysı tarafqa uzatayım da, seniñ istegeniñ kibi olsun?

– Kerçek olğan tarafqa uzat, – dey Amet aqay.

TÜPSÜZ ÇAPÇAQ

Yaz yağmursız, qurğaq keçe. Özenbaşta bereket olmay. Amet aqay tüşüne: bağ-bağçalarnı suvarmaq kerek, lâkin adamlar suvnı yükseklikke taşımağa qıynalalar. Ne yapmaq kerek?

O çoq tüşüne ve onıñ çaresini tapa. Amet aqaynıñ bir bekmez çapçağı bar edi. O çapçaqnıñ tübüni teşip, özünıñ bağçasına qoya. Onıñ bağçası ise, Özenbaşta er kesniñkinden yüksekte eken. Amet aqay minareniñ töpesine çıqıp, köyniñ bütün halqına muracaat ete:

– Cemaat, meni diñleñiz! Men bağçamda yuqlay edim. Öyle bir ses işittim ki, oña itaat etmemege çarem yoq.

O ses maña şöyle dedi:

– Oğlum, bekmez qapçağıñnı bağçanıñ ortasına qoy, Özenbaş adamlarına ayt kelsinler, onı suvnen toldursınlar. Olarnıñ emeklerini taqdirlemek içün ise, oğlum, saña aytam, çapçaqqa soñki bir qopqa suvnı kim tökse, bağçanıñ yarısını oña ber!

Amet aqaynıñ bağçası küçük olsa da, bir qopqa bedava suv içün bağçanıñ yarısını almağa istemegen adam tapılmay. Er kes qoluna qopqa alıp, suvğa çapa, Amet aqaynıñ bağçasındaki çapçaqqa suv taşımağa başlay. Er bir adam çapçaqnı birinci olaraq toldurmaq istey. Olar aşağıdan yuqarığa, yuqarıdan aşağı çapalar.

Bayağı vaqıt keçken soñ, bazı birevleri:

– Bu nasıl şey ya, Amet aqay, arıqtaki suv endi bitip otura, seniñ çapçağıñ ise, alâ daa tolmay, – dep qıçırışalar.

– Sabırnıñ tübü sarı altındır, üçer kere daa barıp kelseñiz, soñ tolar, – dey Amet aqay.

Olar üçer kere degil, altışar kere daa qatnaylar, arıqtaki suvnı taşıp bitireler, lâkin Amet aqaynıñ çapçağı tolmay. Ahır-soñu, olar çapçaqnıñ tübsüz olğanını añlaylar ve Amet aqayğa darılıp başlaylar.

Amet aqay olarğa baqıp külümsirey de:

– Nafile yerde açuvlanmañız, cemaat, başlarıñıznı köter de bir baqıñız, taşığan suvıñız qayda aqa, – dey.

Çapçaqnıñ tübünden toqtamadan, özleriniñ bağçalarına doğru aqqan suvnı körgen cemaat pek hoşnut ola, Amet aqaynı alğışlaylar.

ÜÇ NASİAT

Bir kün Amet aqay, molla bostanınıñ yanından keçe. Molla ise, şu vaqıt kimden bedava faydalanmasını, qabaqlarnı köyge yollamaqnı tüşünip tura eken. Şu yerden keçip keteyatqan Amet aqaynı çağırıp, şöyle dey:

– Ey, azamat oğlum, eger sen bu qabaq tolu çuvalnı köyge alıp barsañ, men saña üç nasiat aytarım, olar saña paradan da ziyade kerek olur.

Mollanıñ açközlügini pek yahşı bilgen Amet aqay, ondan para çıqmaycağını bile, lâkin onıñ nasiatınen meraqlana. Qabaq tolu çuvalnı köterip, köyge yol ala. Onıñle yan-yanaşa molla da adımlay.

– Diñle birinci nasiatımnı, – dey molla.

– Eger saña birisi cayav yürmek at minmekten yahşı dese, inanma.

Bunı eşitken Ametaqay:

– Neday manasız şey aytasıñ, bu da ne maraznıñ nasiatı, bunı er bir ahmaq bile, – dey.

– Aşıqma, aşıqma, – dey molla. – Eger sen ekinci ögütimni işitseñ, bedava alıp barmağanıñnı añlarsıñ.

– Aydı şunı diñleyim, – dep tüşüne Amet aqay, – belki ekinci nasiatı kerek olur. – Qana, ayt ekincisini.

Molla ekincisini ayta:
– Eger saña, bekârlıq evli oluvdan eyidir, deseler, sen buña da inanma.
– Tıfu! – dep sögüne Amet aqay. – Sen molla meni aldatasıñ. Yahşısı paranı ber. O, elbette, seniñ ahmaq nasiatından faydalıdır.
– Aşıqma, aşıqma. Sen üçünci nasiatnı diñlemediñ, – dey qorqqanından molla.
– Eger, evelki eki nasiat öyle pek qıymetli olmasa da, üçüncisini sen bir oba altınğa da deñişmezsiñ.
Amet aqay biraz yürgen soñ:
– Seni diñleyim, molla, – dey. Molla üçünci nasiatını da ayta:
– Oğlum, eger saña, fuqarelik baylıqtan yahşı deseler, buña iç de inanma.
Şu vaqıt olar uçurım yanına kelip qalalar.
– Öyle olsa, menden de bir nasiat diñle, – dey Amet aqay ve omuzındaki qabaq tolu çuvalnı uçurımdan aşağı ata da:
– Eger saña, qabaqlar parlanmadı deseler, sen, molla aqay, iç de inanma! – dey.

YIMIRTASINA KÖRE TAVUĞI

“Men Amet aqaynı ille aldatırım. Onı öyle masqara eterim ki, yalancı dep nam qazanğanına biñ bir kere peşman eter”, – dey Rahmet Çelebi aldanğanını biraz unutqan soñ.
Aradan çoq vaqıt keçmey. İstanbul yalancılarınıñ paşası Rahmet Çelebi bir daa Amet aqaynıñ azbarında peyda ola.
– Alla musafiri keldi, eviñe alasıñmı? – dep soray.
Amet aqay musafirni içeri kirsete. Ayaq ve qollarnı yuvmaq içün oña bir quman suv bere. Rahmet Çelebi ayaq-qollarnı yuva, kilimge basıp, özüne azırlanılğan yerge keçip otura ve Amet aqayğa şöyle dey:
– Bizde İstanbul civarında yaqında pek büyük bir yımırta taptılar. O yımırtanıñ sarısından aş azırladılar. Dört yüz adam aşap bitiralmadı. Böyle yımırta tapılğanına sen taaciplenmeysiñmi?
– Yoq, – dey Amet aqay özüni sıqmayıp, – bundan on yıl evelsi menim babam quş körgen, o quşnıñ bir ayağı Bulğaristanda olsa, ekinci ayağınıñ tırnaqlarınen Boğaz qayaları altındaki Türk qalesiniñ divarlarını tırnay eken.
Rahmet Çelebi dayanıp olamay ve Amet aqaynıñ sözüni böle:
– Qırım aqqında ne qadar üfürtsen de lafıñnı bölmem. Lâkin İstanbul aqqında böyle yalan aytqanına dayanıp olamayım, – dey.
– Menim yalan aytqanımnı qaydan bildiñ? – dep soray Amet aqay.
– Tüşün de baq, seniñ şimdi tarif etken quşuñ kibi quş olamı dünyada? Yalannıñ da bir qararı olmaq kerektir daa!
– Sayğılı musafir, – dey Amet aqay, sen özüñ tüşün de baq, eger menim tariflegen quşum olmasa, seniñ aytqan yımırtañnı qaysı ayvan qozlaycaq? Sen özüñ qozlar ediñmi?...

YIQILIR DAA…

Amet aqaydan:
– Horaz neçün bir ayağını köterip tura? – dep soraylar.
Amet aqay:
– Şunı da bilmeysizmi. Eger horaz eki ayağını da birden köterse, yıqılır daa… – dey.